

Sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019

EFNISYFIRLIT

1. Samantekt tillagna.....	2
a. Úthlutunarsjóður.....	2
b. Áhersluverkefni í Sóknaráætlun 2015	3
2. Samráðsvettvangur sóknaráætlunar Vestfjarða	13
3. Stefnumörkun.....	14
a. Ferill verkefnis	14
b. Meginniðurstöður	14
i. Nýsköpun og atvinnuþróun	14
ii. Menning.....	15
iii. Mannauður og menntun.....	19
iv. Lýðfræði og þróun mannauðs.....	20
4. Greining Vestfjarða.....	22
5. Samþætting áætlana	26
a. Áherslur vísinda og tækniráðs.....	26
b. Byggðaáætlun.....	26
c. Menningarstefna	27
d. Menntaáætlun.....	28
e. Samgönguáætlanir 2015-2018 og 2011-2022	28
f. Fjarskiptaáætlun.....	29
g. Ferðamálaáætlun	30
6. Stefnuviðmið á grundvelli stefnumörkunar og greiningu Vestfjarða	32
a. Uppbyggingarsjóður Vestfjarða.....	32
b. Áhersluverkefni	33

1. Samantekt tillagna

a. Úthlutunarsjóður

Á fundi stjórnar Fjórðungssambands Vestfirðinga (FV) þann 23. febrúar 2015 var samþykktur rammi fyrir Uppbyggingarsjóð Vestfjarða, en sjóðurinn er hluti af samningi um Sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019. Jafnframt var ákveðið skipulag og fyrirkomulag starfseminnar á árinu 2015. Tekið var mið af því að sjóðurinn verði farvegur fyrir svipað fjármagn og áður var úthlutað árlega í gegnum Vaxtarsamning Vestfjarða og af Menningarráði Vestfjarða. Samþykkt var að leitast yrði við, að samhæfa og einfalda umsýsluna með sameiningu þessara farvega fyrir stuðning við menningarstarf, atvinnuþróun og nýsköpun.

Ákveðið var af stjórn FV að til úthlutunar úr Uppbyggingarsjóði Vestfjarða yrðu 60 milljónir af framlagi ríkisins til Sóknaráætlunar Vestfjarða árið 2015. Ákveðin var sú skipting, að 20 milljónir rynnu til atvinnuþróunar- og nýsköpunarverkefna þar sem styrkir yrðu yfir ein milljón króna á árinu 2015. Aðrar 20 milljónir yrðu veittar í formi stofn- og rekstrarstyrkja til menningarstofnana og verkefnastyrkja til menningarmála sem yrðu yfir 1 milljón króna á árinu 2015. Loks rynnu 20 milljónir í styrki til minni verkefna þar sem einstök framlög yrðu 1 millj. eða lægri upphæð og gætu þeir styrkir jafnt gengið til nýsköpunar og menningarmála. Sú nýbreytni var höfð í ljósi þess að samningur um sóknaráætlun er til 5 ára, að mögulegt var að sækja um styrki til allt að þriggja ára þegar sótt er um stofn- & rekstrarstyrki til menningarstofnana eða til stærri verkefna. Mikið hefur verið kallað eftir úthlutunum til lengri tíma hjá vaxtarsamningi og menningarsamningi í gegnum árin.

Skipuð var 9 manna úthlutunarnefnd til að fást við úthlutun úr Uppbyggingarsjóði samkvæmt ákvörðun fundar 23. febrúar 2015. Samkvæmt ákvörðun stjórnar FV 11. maí 2015 er úthlutunarnefnd skipuð eftirtöldum aðilum: Arna Lára Jónsdóttir Ísafirði, Ásgerður Þorleifsdóttir Ísafirði, Emelía Dagný Sveinbjörnsdóttir Ísafirði, Eva Dögg Jóhannesdóttir Tálknafirði, Guðbjörg Stefanía Hafþórsdóttir Bolungarvík, María Hildur Maack Reykhólum, Peter Weiss Ísafirði, Sigurður Viggósson Patreksfirði og Viðar Guðmundsson Miðhúsum á Ströndum.

Með úthlutunarnefnd vinna framkvæmdastjórar FV og AtVest, auk menningarfulltrúa FV.

Styrkir Uppbyggingarsjóðs ásamt úthlutunarreglum voru auglýstir á vefsíðu FV og einnig með fréttatilkynningu þann 1. apríl og var umsóknarfrestur til 30. apríl. Hann var síðan framlengdur til 11. maí. Eins var auglýst með auglýsingaborða á bb.is og fleiri frétta- og svæðisvefjum, reglulegum fréttatilkynningum sem m.a. sveitarfélögin á Vestfjörðum voru beðin að setja á sína vefi og framsenda viðeigandi aðilum og loks var dreifibréf um sjóðinn sent til allra heimila og fyrirtækja á Vestfjörðum. Opnar vinnustofur þar sem boðið var upp á aðstoð við gerð styrkumsókna voru haldnar á Patreksfirði, Hólmavík og Ísafirði, þegar leið að því að umsóknarfrestur rynni út. Þar buðu starfsmenn FV og AtVest upp á leiðsögn til umsækjenda og svöruðu spurningum þeirra. Starfsmennirnir sáu einnig um ráðgjöf til umsækjenda í gegnum tölvupóst og síma og eins voru þeir aðgengilegir á skrifstofutíma.

Alls bárust 120 umsóknir í Uppbyggingarsjóð árið 2015 og var beðið um styrki samtals að upphæð tæpar 240 milljónir. Samanlögð heildarfjárhæð í fjárhagsáætlunum þessara verkefna og umsækjenda voru tæplega 1,5 milljarður. Styrkumsóknir voru heldur færri en samanlagðar umsóknir í vaxtarsamning og menningarsamning á síðustu árum. Þær endurspeglar þó vel viðvarandi fjármagnsþörf til uppbyggingar og nýsköpunar í vestfirskum fyrirtækjum og menningarstofnunum. Um leið gefa þær ástæðu til bjartsýni því umsóknirnar miðla ríkulegri hugmyndauðgi, fjölbreytni og umtalsverðum framkvæmdahug.

Lokið er vinnu við að fara yfir umsóknir og var niðurstaða Úthlutunarnefndar að styrkja að þessu sinni 20 verkefni í hærri flokkum (styrkir hærri en milljón, 40 milljónir samtals til ráðstöfunar í þeim flokkum) á árinu 2015. Alls voru 9 þessara verkefna á sviði atvinnuþróunar- og nýsköpunar, en 11 verkefni voru annaðhvort viðameiri menningarverkefni eða þá að um var að ræða stofn- og rekstrarstyrk til menningarstofnana. Meðalupphæð þessara stærri styrkja var því 2 milljónir, en upphæðir þeirra voru á bilinu 1,2 milljónir til 5 milljónir sem var hæsti styrkur. Í flokknum minni styrkir (milljón eða minna), þar sem 20 milljónir voru til ráðstöfunar, fengu alls 36 verkefni styrkvilyrði á bilinu 110 þúsund til 1 milljón. Meðalupphæð minni styrkja var því rúmlega 555 þúsund.

Heildarfjöldi styrktra verkefna var því 56 og eru viðtakendur styrkjanna 49. Meðalupphæð styrkvilyrða í heildina er tæp 1,1 milljón. Varðandi kynjahlutföll í úthlutun þá skiptast styrkvilyrði þannig að varðandi stærri verkefni 20 eru í 11 tilvikum konur í forsvari en í 9 tilvikum karlar. Varðandi minni verkefni 36 er skiptingin til helminga á milli kynja.

Gerður er samningur um útborgun styrkjanna og eftirfylgni með verkefnum og þurfa styrkþegar að skila áfanga- og lokaskýrslum ásamt fylgigögnum til að fá styrki greidda út. Styrkir eru endurkræfir ef ekkert verður af verkefni eða ef það reynist í ósamræmi við umsókn.

b. Áhersluverkefni í Sóknaráætlun 2015

Á grundvelli opinna vinnufunda um Sóknaráætlun Vestfjarða sem haldnir voru í janúar 2015 komu starfsmenn FV og framkvæmdastjóri AtVest saman til fundar til að vinna úr efni fundanna. Þessi hópur sameinaðist þar um hugmyndir að fimm áhersluverkefnum til að vinna að á árinu 2015 innan vébanda Sóknaráætlunar Vestfjarða og lögðu þær síðan fyrir stjórn FV.

Í hugmyndum starfsmanna var áhersla lögð á að mæta helstu vandamálum sem einkenna byggðapróun og atvinnulíf í fjórðungnum, en einnig var sérstaklega tekið tillit til þeirra geira atvinnulífsins sem í senn bera í sér svör við þessum vanda og gefa einnig tækifæri til vaxtar og sóknar, s.s. ferðaþjónustu og skapandi greinum.

Þessi helstu úrlausnarefni í byggðamálum á Vestfjörðum sem áhersluverkefni þurfa að mæta eru eftirtalin að mati starfsmanna:

Óhagstæð mannfjöldapróun, skekkt kynjahlutföll og skekktur aldursþráramídi.

Of lágt menntunarstig og skortur á ungu háskólamenntuðu fólki. Sóknaráætlun verður að svara hvernig á að laða það á svæðið og fá það til að ílengjast þar.

Fábreytni of mikil í atvinnulífi. Vantar hálaunastörf í fjórðunginn og aukna fjölbreytni, sérstaklega vantar fleiri góð störf fyrir ungt háskólamenntað fólk.

Þjónustuframboði er að sumu leyti áfátt og svarar ekki kröfum nútímans.

Vestfirðingar njóta ekki jafnréttis við íbúa annarra landshluta varðandi aðgang, þjónustu, öryggi og kostnað við ýmsa opinbera þjónustu, s.s. hvað varðar samgöngukerfi, fjarskipti, raforkukerfi og heilbrigðismál svo dæmi séu tekin. Sá aðstöðumunur skekkir samkeppnisstöðu landshlutans á öllum sviðum atvinnulífs og mannlífs.

Tillaga starfsmanna að fimm áhersluverkefnum fyrir árið 2015 voru eftirfarandi:

Gæðapróun hjá sveitarfélögum (þriggja ára verkefni)

- Verkefnið snýst um upplýsingamiðlun til einstakra sveitarfélaga um hvað megi betur fara í starfsemi þeirra, rekstri og þjónustu, samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum. Einnig handleiðslu og ráðgjöf við að setja upp áætlun með þeim um úrbætur og eftirfylgni. Verkefnið kallar á mikla samvinnu við sveitarfélög sem taka þátt, þau sinna eftirfylgni og áframhaldandi vinnu við gæðapróun og uppbyggingu.

Fjárfestingarverkefni (þriggja ára verkefni):

- Verkefnið snýst um að fjölga fjárfestingarverkefnum á Vestfjörðum með markvissri og beinni kynningu til fjárfesta.

Beinar markaðsaðgerðir:

- Verkefnið snýst fyrst og fremst um beina markaðssetningu fyrir vestfirska ferðaþjónustu.

Staða skapandi greina á Vestfjörðum:

- Verkefnið snýst um greiningu og kortlagning á núverandi stöðu og umfangi skapandi greina á Vestfjörðum og samfélagslegu og efnahagslegu vægi þeirra, stöðugreining og uppsetning upplýsinga í gagnagrunn. Ennfremur hugmynda-vinna og kortlagning á möguleikum og tækifærum til eflingar og atvinnusköpunar á sviði skapandi greina, auk skoðunar á tækifærum innan menntakerfis að auka hvatningu á því sviði.

Þróun háskólastarfs á Vestfjörðum (þriggja ára verkefni):

- Komið hefur fram, m.a. í greiningum Byggðastofnunar að menntunarstig er lágt á Vestfjörðum. Úrbætur m.a. með auknu aðgengi að fjarnámi duga ekki einar og sér, því verður að efla þátt staðbundins háskólanáms, en þróunarstarf í háskólaumhverfinu er vanfjármagnað.

Einnig var rætt á fundi starfsmanna FV og AtVest um mikilvægi þess að ljúka umhverfissvottun Vestfjarða, fjölgun starfa í skapandi greinum, eflingu háskólastarfs og um leið starfandi rannsóknastofnana og hvernig mætti auka samvinnu þeirra við atvinnulífið. Þar væru tækifæri fyrir ný og áhugaverð verkefni sem mætti þróa áfram. Eins væri mikilvægt að tengja nýsköpunarverkefni betur saman og sambætta við heildina, þannig að ávinningur gæti orðið

jafnt fyrir mannlíf og menningu, atvinnulíf og nýsköpun. Þá var rætt hvernig þarf að bjóða nýtt fólk og ný fyrirtæki betur velkomin á svæðið og með markvissari hætti og kynna Vestfirði sem valkost til búsetu og fjárfestinga.

Á fundi stjórnar FV þann 8. júní 2015 var ákveðið að samþykkja tvö af skilgreindum verkefnum en hafna öðrum. Stjórn samþykkti síðan að stofnað yrði til nýs verkefnis um stefnumörkun sveitarfélaga á Vestfjörðum og tæki það verkefni m.a. tillit til sjónarmiða um auknar gæðakröfur til starfsemi sveitarfélaga og ramma fyrir atvinnulíf, menningu, menntun og umhverfi. Tillögurnar verði lagðar Starfshóp stjórnarráðsins um byggðamál sem áhersluverkefni í Sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019.

Tillögur Vestfjarða að áhersluverkefnum 2015:

Verkefni 1	Heiti verkefnisins Stefnumörkun sveitarfélaga á Vestfjörðum
Markmið (hvaða vandamál á að leysa?)	<p>Á tímabili Sóknaráætlunar Vestfjarða 2015-2019, verða langþráðar breytingar í landsamgöngum og gagnaveitumálum á Vestfjörðum. Hér er vísað til verkefna innan samgönguáætlunar 2015-2018, Vestfjarðavegur um Gufudalssveit, Dýrafjarðargöng, Dynjandaheiði og Strandavegur norður í Árneshrepp. Auk sérstaks átaks í ljósleiðaratengingum og fyrirheita um tengingu dreifbýlis innan væntanlegrar fjarskiptaáætlunar.</p> <p>Á áætlunartímabilinu má því vænta að síðustu áfangar í hringvegi um Vestfirði verði komnir áleiðis. Hringvegur sem tengir atvinnu- og þjónustusvæði innan Vestfjarða auk þess að skapa ný tækifæri s.s. í ferðaþjónustu og fiskeldi. Hafin verður vegagerð um Veiðileysuháls til að rjúfa vetrareinangrun íbúa í Árneshreppi. Fyrir liggur krafa frá sveitarfélögum á Vestfjörðum að þessum verkefnum verði flýtt innan tímabilsins. Í fjarskiptum má ætla að allt þéttbýli og meginhluti dreifbýlis á Vestfjörðum verði tengt ljósleiðara.</p> <p>Fyrirfram má fullyrða að uppbygging innviða leiði til framþróunar samfélaga á Vestfjörðum. Sá vandi getur hins vegar komið upp að samfélögin nýti ekki tækifærin með markvissum hætti. Greiningar á afstöðu íbúa á Vestfjörðum til búsetu, sýna að ítrekuð seinkun á uppbyggingu samgöngu- og veitukerfa á Vestfjörðum eftir miðjan tíunda áratuginn, hafa haft neikvæð áhrif á viðhorf íbúa til samfélaganna og samstarf samfélaganna á milli. Vandí verður á höndum ef ekki tekst að byggja upp traust innan samfélaganna og á milli þeirra og slíkt ástand getur seinkað framþróun í landshlutanum. Annar vandi tengdur þessu, er að trú íbúa og samfélagsins á aðrar áætlanir stjórnvalda falla hér að</p>

	<p>sama hátt undir og vantraust er ríkjandi, þetta á einnig við um sóknaráætlun.</p> <p>Stefnumörkun til langs tíma í senn getur að hluta mætt þessum vanda. Sóknaráætlun landshluta er hluti af mörkun langtíma-stefnu, en helstu gagnrýnin viðbrögð á fundum um stefnumörkun hennar voru ábendingar um þröngt starfsvið og takmarkað fjármagn. Sá vandi kemur því upp að skammtíma verkefni verði valin umfram langtímaverkefni. Annar vandi er að verkefnahugmyndir sem hafa komið fram fela í sér verulega eða mikla fjárhagslega aðkomu sveitarfélaga og eru því háð stefnu sveitarfélaganna.</p> <p>Til að leysa framangreindan vanda þá verður að setja fram víðtækari stefnumörkun. Þar verði sveitarfélögin að vera leiðandi aðili og þá ýmist innan einstakra þjónustusvæða á Vestfjörðum eða á Vestfjörðum í heild. Telja verður að sá vettvangur sem henti fyrir slíka vinnu sé svæðisskipulag. Svæðisskipulag er lögformlegur samráðsvettvangur sem sveitarfélög geta sett á fót til að marka stefnu í sameiginlegum málum.</p> <p>Verkefnatillaga er því að setja fjármagn til að gera ramma fyrir gerð svæðisskipulags fyrir Vestfirði. Niðurstaða verkefnisins verði tillaga um að hefja gerð svæðisskipulags fyrir Vestfirði í heild eða svæðisskipulags sem tæki til tveggja eða þriggja þjónustusvæða en með víðtæku samstarfi. Á grundvelli tillögunnar verði stofnaður samráðsvettvangur sveitarfélaganna sem mun standa að gerð svæðisskipulags og sækja til þess fjármagn lögum samkvæmt. Einnig verði lagt mat á hvort sameina megi samráðsvettvang sveitarfélaganna og samráðsvettvang sóknaráætlunar.</p>
Framkvæmdaaðili (ef fleiri en einn, tilgreinið hlutdeild hvers af heildarstyrkupp hæð)	Fjórðungssamband Vestfirðinga í samstarfi við ráðgjafastofu.
Samstarfsaðilar	Sveitarfélög á Vestfjörðum
Tengsl við sóknaráætlun 2015-2019	Samþætting sóknaráætlunar við stefnumörkun sveitarfélaga frá og með árinu 2016.

Árangursmælikvarðar (afurðir og áhrif á samfélagið)	Bent er á að það eru sameiginlegir hagsmunir sveitarfélaga og ríkisins að tryggja að uppbygging í samgöngum og veitukerfum nýtist frá fyrsta degi. Afurð stefnumótunar verði tvíþætt, annars vegar verður lagt mat á áhrif breytinga og gerð aðgerðaáætlun hvernig nýta megja þau tækifæri sem skapast á áætlunartímabilinu. Hinsvegar að mótuð verði tillaga um efnisþætti svæðisskipulags. Áhrif á samfélagið felast í að byggja upp traust innan samfélaganna um að uppbygging innviða og gerð svæðisskipulags skili af sér ávinningi fyrir einstök svæði og fyrir Vestfirði í heild.
Tímarammi	September - desember 2015
Áætlaður kostnaður	Laun- og launatengd gjöld 1.450.000 Skrifstofuaðstaða 100.000 Aðkeypt þjónusta 2.400.000 Aðkeypt gögn 500.000 Fundakostnaður, verkefnastjórn 120.000 Fundakostnaður, samráðsv. 600.000 Ferðakostnaður 430.000 Auglýsingar, útgefið efni 250.000 Ófyrirséður kostnaður 250.000 Heildarkostnaður 6.100.000
Framlag úr sóknaráætlun 2015	4.000.000,-

Verkefni 2	<i>Inwestfjords</i>
Markmið (hvaða vandamál á að leysa?)	Fábreytt atvinnulíf og viðvarandi fólksflótti er þekkt vandamál á Vestfjörðum. Þessu þarf að bregðast við með beinum fjárfestingaverkefnum sem byggja upp atvinnu og samfélag á Vestfjörðum.
Framkvæmdaaðili (ef fleiri en einn, tilgreinið hlutdeild hvers af heildarstyrkupp hæð)	Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða
Samstarfsaðilar	Erlendir samstarfsaðilar eftir áherslusviðum í fjárfestingaverkefnum.

Tengsl við sóknaráætlun 2015-2019	Til að bregðast við fábreytni í atvinnulífi þá þarf að fjárfesta í nýjum verkefnum. Styðja þarf við slíkar fjárfestingar og er þessu verkefni ætlað að draga að bæði fólk og fjármagn til Vestfjarða.
Árangursmælikvarðar (afurðir og áhrif á samfélagið)	<p>Fjöldi nýrra fjárfestingaverkefna sem verða sett af stað eða unnið í að setja af stað á árinu 2015 er sá mælikvarði sem stuðst verður við. Lagt er upp með að koma af stað 3 nýjum fjárfestingaverkefnum með tilvísun í áherslur sem finna má í Westfjords Investment Fact File.</p> <p>Ef fjárfestingaverkefnin verða að veruleika má sjá verðmætasköpun og atvinnusköpun í kjölfarið eins og fyrri verkefni hafa sýnt fram á. Stutt hefur verið við eftirfarandi fjárfestingaverkefni sem laða að fjármagn til verkefna og í kjölfarið hafa störf og verðmæti skapast:</p> <p>Kalkþörungaverkefni á Bíldudal Mjólkurframleiðsla Hótel og gistiheimili (með og án afþreyingarþjónustu) Lax- og bleikjueldi Fluguveiðihjól Fiskiolíuframleiðsla</p>
Tímarammi	Júní - Desember 2015
Áætlaður kostnaður	<p>Á árinu 2015 verður unnið að eftirfarandi:</p> <p>Mótun nýs fjárfestingasjóðs með aðkomu erlendra og innlendra fagfjárfesta. Unnið með erlendum og innlendum ráðgjöfum varðandi fjármögnun og endanlega útfærslur</p> <p>Mótun fjárfestingaverkefna sem byggja á auðlindum svæðisins og finna má í Westfjords Investment Fact File og kynnt fyrir fjárfestingasjóði í lið 1 og öðrum fagfjárfestum ef næst ekki árangur úr verkþætti 1. Unnið með erlendum og innlendum ráðgjöfum í verkefninu.</p> <p>Ný verkefni stofnuð á grundvelli árangurs úr liðum 1-2.</p> <p>Kostnaður við verkþætti:</p>

	Vinna	Ráðgjafar og aðkeypt þjónusta	Ferða og fundakostnaður	Samtals
Verkþáttur 1	2.000.000	1.000.000	1.000.000	4.000.000
Verkþáttur 2	3.000.000	1.000.000	1.000.000	5.000.000
Verkþáttur 3	3.000.000	1.000.000	1.000.000	5.000.000
Samtals	8.000.000	3.000.000	3.000.000	14.000.000
<p>Fjármögnun verður með þeim hætti að Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða mun fjármagna 9.000.000.- kr. ef þörf er á.</p> <p>Jafnframt verður leitað eftir því að ráðgjafar á vegum verkefnisins komi með vinnuframlag og mun þá fjármögnunarhluti Atvinnuþróunarfélags Vestfjarða lækka á móti því.</p>				
Framlag úr sóknaráætlun 2015	5.000.000.-			

Verkefni 3	Bein markaðsetning
Markmið (hvaða vandamál á að leysa?)	Tryggja fé til að sinna beinni markaðssetningu á vestfirskri ferðaþjónustu. Vestfirðir eru minnst heimsótt svæðið af ferðamönnum, jafnframt er mikil árstíðarsveifla í heimsóknum. Tryggja þarf fé til að markaðssetja Vestfirði, með áherslu utan háannar, til þess að tryggja bættu nýtingu fjárfestinga og innviða.

Framkvæmdaaðili (ef fleiri en einn, tilgreinið hlutdeild hvers af heildarstyrkupp hæð)	Fjórðungssamband Vestfirðinga, deild Markaðsstofa Vestfjarða.
Samstarfsaðilar	Ferðaþjónar á svæðinu, Atvinnuþróunarfélag Vestfjarða
Tengsl við sóknaráætlun 2015-2019	<p>Í Sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019 er lögð áhersla á að mæta helstu vandamálum sem einkenna byggðaðróun og atvinnulíf í fjórðungnum, en einnig var hugað sérstaklega að þeim geirum atvinnulífs sem í senn svarar þessum vanda og gefur tækifæri til vaxtar og sóknar líkt og ferðaþjónusta gerir.</p> <p>Ferðaþjónusta er vaxandi grein á Vestfjörðum, en langflest ferðaþjónustufyrirtæki eru smá og hafa takmarkaða getu til að sinna markaðssetningu. Því er nauðsynlegt að stoðkerfið styðji við þetta verkefni.</p> <p>Verkefnið „Bein markaðssetning“ er skipt niður í fjóra verkþætti.</p> <p>1. Sýningar/vinnustofur. Þátttaka í tveimur sýningum/vinnustofum, annars vegar VestNorden í Færeyjum og hinsvegar á vinnustofu í Bandaríkjunum og Kanada í samfloti með Íslandsstofu. Á þessum sýningum er lögð áhersla á að kynna vestfirska ferðaþjónustu fyrir söluaðilum, með sérstaka áherslu á þá markaði sem henta ferðaþjónustunni á svæðinu best.</p> <p>2. Móttaka blaðamanna. Markaðsstofa Vestfjarða mun taka á móti a.m.k. tveimur blaðamannahópum. Blaðamannaferðir eru unnar í samstarfi við Íslandsstofu og PR fyrirtæki Íslandsstofu</p> <p>3. Auglýsingar á neti/samfélagsmiðlum. Haft hefur verið samband við auglýsingastofu/ráðgjafafyrirtæki sem mun vinna með Markaðsstofu Vestfjarða við uppsetningu á birtingaráætlun. Jafnframt mun ráðgjafafyrirtækið aðstoða við gerð netauglýsinga. Kostnaður þessa verkþáttar skiptist í birtingar og ráðgjöf.</p> <p>4. Kynningar. Unnið verður að því að koma jákvæðum umfjöllunum um Vestfirði á framfæri í innlendum miðlum og á samfélagsmiðlum.</p>

Árangursmælikvarðar (afurðir og áhrif á samfélagið)	Verkefnið snýr að beinni markaðssetningu Vestfjarða, ómögulegt er að meta árangur af markaðssetningu innan þeirra tímamarka sem settar eru á verkefnið. Því verða árangursmælingar þessa verkefnis að felast í því að ákveðnum verkþáttum sé lokið. Sýningar: Farið verður á tvær sýningar/vinnustofur. Móttaka blaðamanna: Tekið verður móti tveimur blaðamannahópum. Auglýsingar á samfélagsmiðlum: Auglýsingar keyptar. Kynningar: Jákvæðum fréttum/sögum komið á framfæri.
Tímarammi	Júlí – Desember 2015
Áætlaður kostnaður	5.000.000 kr.
Framlag úr sóknaráætlun 2015	5.000.000.-

Bein markaðssetning, fjárhagsáætlun		
Markaðssetning		
Sýningar		
	VestNorden	
	Sýningarkostnaður	120.000
	Ferðakostnaður	200.000
	Nýtt efni	100.000
	Workshop USA/CAN	
	Sýningarkostnaður	0
	Ferðakostnaður	350.000
Móttaka blaðamanna		
	Sam Horine	250.000
	Blaðamannaferð	400.000
Auglýsingar á samfélagsmiðlum		

	Google ads - IBI	1.700.000
	Facebook boost	500.000
	Ísl auglýsingar	500.000
Kynningar		
	Jákvæðir Vestfirðir	880.000
Samtals		5.000.000

2. Samráðsvettvangur sóknaráætlunar Vestfjarða

Samkvæmt samþykkt stjórnarfundar FV, 11. maí 2015 var óskað var eftir tilnefningum sveitarfélaga á Vestfjörðum í samráðsvettvang. Sent var erindi á sveitarfélögin þann 19. maí 2015. Í samþykkt stjórnar sagði; *hlutverk samráðshóps er að fjalla um áherslur sem FV og Atvest setja fram í greinargerð um Sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019. Stuðst skal við efnisatriði sóknaráætlunar 2013 og 2014 og niðurstöður opinna funda um viðfangsefni sóknaráætlunar Vestfjarða 2015-2019, þ.e. fundir sem haldnir voru á Patreksfirði, Hólmavík og Ísafirði í janúar sl.*

Leitað var til sveitarfélaganna um að tilgreina einn fulltrúa úr sveitarstjórn og síðan 1-6 einstaklinga innan sín svæðis með þekkingu og áhuga á þeim sviðum sem snerta viðfangsefni sóknaráætlunar þ.e. nýsköpun og atvinnuþróun, menningu, mannauð og lýðfræðilega þróun. Ekki var gerð krafa um að tilgreindir yrðu einstaklingar í alla flokka því var sett að viðmiði að 2 til 7 fulltrúar yrðu tilnefndir.

Úr þessum hópi var ætlun að stjórn FV veldi ákveðinn fjölda (25-35 manns) þar sem gætt yrði jafnræðis á milli kynja, á milli byggðarlaga og á milli málaflokka. Einnig er ætlun stjórnar FV að leggja mat á samsetningu hópsins og kalla til sérfræðinga í ákveðnum málaflokkum ef þörf yrði á. Stefnt var á að samráðsvettvangur kæmi saman í fyrstu eða annarri viku júní og óskað er eftir tillögum sveitarfélaganna fyrir lok maí.

Á fundi stjórnar FV þann 8. júní 2015 var kynnt að fjögur sveitarfélög af níu hefðu skilað inn tilnefningu í samráðsvettvang. Samþykkt var að gefa frest til 16. júní til að ljúka tilnefningum en ef sama staða yrði uppi þá yrði málið metið að nýju. Einnig afgreiddi stjórn tillögur að áhersluverkefnum fyrir árið 2015 sem lagðar yrðu fyrir samráðsvettvang. Engar nýjar tilnefningar bárust frá sveitarfélögum og því ljóst að ekki var mögulegt að kalla saman samráðsvettvang saman fyrir lok júní til að fjalla um sóknaráætlun.

Staða verkefnisins var því endurmetin og fól stjórn FV starfsmönnum að ljúka við greinargerð sóknaráætlunar og útfærslu tillagna um áhersluverkefni fyrir árið 2015. Tillögur og greinargerð yrðu send út til kynningar á meðal sveitarfélaga á Vestfjörðum. Einnig yrði efnið kynnt fyrir þeim aðilum sem sóttu samráðsfundi sem haldnir voru í janúar. Lítill tími gæfist til að vinna úr umsögnum, það yrði þó reynt eftir fremsta megni. Boðað yrði til fundar samráðsvettvangs þegar öll sveitarfélög hefðu skilað inn sínum tilnefningum. Tímasetning fyrir þann fund verði ákveðin síðar, en væntanlega í lok ágúst eða byrjun september. Verkefni fundarins yrði að fjalla um greinargerð sóknaráætlunar, umsagnir sem hefðu borist og gera tillögur að áhersluverkefnum fyrir árið 2016 og eða til fleiri ára í senn innan áætlunartímabilsins.

Drög að Sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019 voru send út þann 26. júní 2015. Þann 1. júlí höfðu engar formlegar athugasemdir borist og verður áætlunin lögð fyrir í þeirri mynd sem hún er þann 1. júlí en að viðbættum upplýsingum um úthlutun Uppbyggingarsjóðs.

3. Stefnumörkun

a. Ferill verkefnis

Samningur um Sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019 milli atvinnuvega- og nýsköpunar-ráðuneytis og mennta- og menningarmálaráðuneytis og Fjórðungssambands Vestfirðinga var undirritaður þann 10. febrúar 2015 eftir erfiða fæðingu. Óánægja var af hálfu landshluta-samtaka með framlög sem lögð voru til verkefnisins að hálfu ráðuneytanna. Horft til fjármagns til áætlunarinnar er ekki um neina sókn að ræða heldur aðeins nýtt heiti og fyrirkomulag á ráðstöfun sama fjármagns og rann eftir verulegan niðurskurð árið 2014 um farvegi sóknaráætlunar landshlutans, vaxtarsamning og menningarsamning. Ráðherra hefur þó gefið vilyrði fyrir eflingu sóknaráætlunar á samningstímanum 2015-2019 sem er í samræmi við ákvæði samnings að unnið skuli að því á samningstímanum að auka fjármagn til samningsins.

Í janúar 2015 þegar ljóst var í hvað stefndi varðandi samning um sóknaráætlun voru haldnir þrjú opnir fundir á Vestfjörðum - á Patreksfirði, Hólmavík og Ísafirði. Þar var safnað hugmyndum og ábendingum fyrir gerð Sóknaráætlunar 2015-2019. Ágæt mæting var á alla fundina um 25-30 manns á hverjum fundi og var ágæt blanda af fulltrúum atvinnulífs, sveitarfélaga, stofnana og félaga. Eftir rækilegan inngang þar sem farið var yfir greiningu á hagkerfi Vestfjarða, stöðu sjávarútvegs og fleiri atvinnugreina var unnið í hópum á borðum. Þar voru fjórir ólíkir málaflokkar sem sóknaráætlun á að snúast um samkvæmt módeli frá stýrihópi stjórnarráðsins um byggðamál teknir fyrir: *Menning, Atvinnuþróun & nýsköpun* og flokkarnir *Mannauður* og *Lýðfræði* sem voru teknir fyrir til umræðu í einu lagi. Borðstjórar voru starfsmenn FV og AtVest.

Starfsmönnum FV og AtVest var síðan falið að vinna úr því efni sem safnaðist á fundunum og setja saman drög að tillögum fyrir sóknaráætlun Vestfjarða á grundvelli þeirra.

b. Meginniðurstöður

i. Nýsköpun og atvinnuþróun

Eftirfarandi eru stefnumótandi áherslur sem byggja á vinnufundum og viðtölum í tengslum við Sóknaráætlun Vestfjarða 2015.

Uppbygging þróunarsetra, rannsókna og þekkingar; Í tengslum við þær atvinnugreinar sem eru á svæðinu og eru að vaxa þarf að auka rannsóknir og þekkingaröflun með það að markmiði að skapa ný verðmæti og störf á svæðinu. Þessi sérhæfðu störf þarf að byggja upp á Vestfjörðum eins og sjá má í Þróunarsetrum sem eru á Vestfjörðum. Þessi þróunarsetur og starfsemi stofnana sem eru innan þeirra þarf að vernda og efla. Hafa ber í huga, að þessi þekkingarstörf eru mjög verðmæt fyrir einhæft atvinnulíf svæðisins og geta til framtíðar verið mikilvægur hluti af því að sýna fram á að raunverulega sé hægt að byggja upp sérhæfð störf og sérfræðistörf án staðsetninga.

Hliðargreinar; Talsverð tækifæri er að finna í hliðargreinum í þeim atvinnugreinum sem fyrir eru á svæðinu. Þessar hliðargreinar eiga að geta þrífist vel með markvissu samstarfi við kjarnafyrirtæki svæðisins. Vöxtur í fiskeldi mun skapa eftirspurn eftir þjónustu bæði nýrri og hefðbundinni og þurfa þjónustufyrirtæki að vera viðbúin því. Það þarf að efla frumkvöðla í því að hagnýta þau tækifæri sem fyrir með stuðningi sem getur verið í formi þjónustu, fjármagns eða aðstöðu.

Fjárfestingaverkefni; Það þarf að vinna í því að setja upp ný fjárfestingaverkefni og hvetja til atvinnufjárfestinga með stuðningi, ráðgjöf og virkri leit að verkefnum sem geta nýtt aðstæður og auðlindir á Vestfjörðum. Mikilvægt er að hugað sé að sjálfbærni og uppbyggingu verkefna sem hafa samkeppnisforskot vegna hagstæðra aðstæðna og nálægðar við auðlindir. Það þarf bæði að laða að innlenda og erlenda fjárfesta sem hafa trú á svæðinu og þeim viðskiptatækifærum sem fyrirfinnast á svæðinu. Fjárfestingaverkefni eru fljótlegasta leiðin til að skapa sýnileg áhrif á skömmum tíma. Fjárfestingaverkefnin þurfa að hafa skýra stefnu og það þarf að greina viðskipta- og fjárfestingatækifæri á sviðum skapandi greina, kvikmyndatöku, líftækni, markfæðis, heilsuvöru, svæðisbundinnar landbúnaðarframleiðslu, virðisaukandi matvæla, hágæða ferðaþjónustu, heilsuiðnaðar og heilsutengdrar ferðaþjónustu, menntatengdrar ferðaþjónustu, hágæða landbúnaðarvara, fóðurframleiðslu og öðrum verkefnum sem nýta auðlindir svæðisins til hámarksverðmætasköpunar innan svæðisins. Innan fjárfestingaverkefna þarf að gæta sérstaklega að því að þekkingarstörf, stjórnunarstörf og sérhæfð tækni störf skapist innan svæðisins.

Fjölbreytileiki starfa – nýsköpun og frumkvöðlar; Á Vestfjörðum er einhæft atvinnulíf og karllægur iðnaður. Störf fyrir háskólamenntaða einstaklinga er af skornum skammti og þarf að efla framboð slíkra starfa. Slíkt verður gert í gengum ný verkefni, nýjar fjárfestingar í atvinnulífi og stuðningi við nýsköpun og frumkvöðla. Verkefnin þurfa að hafa það að markmiðið að skapa þekkingarstörf. Jafnframt þarf að gæta að því að þau störf sem eru að skapast í gegnum ný verkefni taki mið af jafnréttissjónarmiðum.

Grunngerð og samkeppniskilyrði; Til að atvinnulíf svæðisins geti vaxið þarf að fjárfesta í grunngerð. Samgöngur, fjarskipti, flutningar þurfa að vera með þeim hætti að hægt sé að ná með sjálfbærum hætti hámarks verðmætum úr þeim auðlindum sem Vestfirðingar geta nýtt. Samkeppnisstaða atvinnulífsins er almennt séð ekki góð og skortur á skýrri byggðastefnu stjórnvalda og aðgerða til þess að jafna þennan aðstöðumun sem þarf að bæta úr. Til þess þarf stöðuga þrýstivinnu og kröfur um úrbætur.

Atvinnustefnur; Það vantar heildstæða atvinnustefnu og uppbyggingarstefnu í ferðaþjónustu og atvinnumálum almennt. Til viðbótar þurfa að vera til fjármunir til þess að ráðast í aðgerðir og eftirfylgni við þessar stefnur.

ii. Menning

Umræða um menningarmál var mjög á jákvæðum nótum á vinnufundum þar sem drög voru lögð að sóknaráætlun 2015-2019. Að mörgu leyti fannst þátttakendum svæðið standa vel í menningarmálum, þrátt fyrir að þrengt hefði verið að með fjármagn og rekstur menningarstofnana orðið sífellt erfiðari. Mikilvægt væri að missa ekki niður þann árangur

sem náðst hefur og viðhalda þeirri góðu ímynd sem svæðið hefur sem öflugt menningarsvæði, enda hafi það einkar jákvæð áhrif - bæði á mannlíf og sjálfsmynd íbúanna.

Stefna:

Sveitarfélög á Vestfjörðum stefna að því að efla og auðga menningarstarfsemi á svæðinu og fjölga tækifærum á sviði skapandi greina. Þau leggja áherslu á að listir og menning séu mikilvægur hluti af atvinnu- og búsetuskilyrðum fjórðungsins og að menningarstarf skipti miklu máli fyrir mannlíf á svæðinu, sjálfsmynd íbúa og ímynd Vestfjarða.

Stefnt er að því að líta á Vestfirði sem heild við skipulag og uppbyggingu menningarstarfs, að því marki sem mögulegt er.

Stefnt er að auknu samstarfi á sviði menningar og lista á milli svæða og einnig milli menningar og annarra atvinnugreina. Sérstaklega skal stefnt að því að auka tengsl og samvinnu listafólks, fræðimanna og ferðapjóna og sama gildir um menningarstofnanir, þekkingarsetur og ferðapjónustufyrirtæki.

Áhersla skal lögð á að efla rannsóknir á menningu og listum í fjórðungnum.

Áhersla skal lögð á að listamenn sem búa á svæðinu taki þátt og séu virkir í verkefnum í fjórðungnum. Einnig að efla tengsl við ungt fólk af svæðinu sem menntar sig í menningu og listum og að það sé hvatt til að taka þátt í verkefnum og uppbyggingu á Vestfjörðum.

Lögð skal áhersla á að skapa listnemum og ungu listafólki aðstöðu og möguleika á að starfa í heimabyggð á námstíma og eftir nám.

Efla skal söfn og setur, faglega og rekstrarlega, bæði til varðveislu og miðlunar þjóðararfsins og einnig sem mikilvæga aðila hvað varðar uppbyggingu afþreyingar fyrir ferðamenn.

Stefnt er að því að sveitarfélögin veiti auknu fjármagni til menningarmála, samhliða því að ríkið veiti auknu fjármagni til málaflokksins.

Markmið:

Að nýta vel það fjármagn sem lagt er til menningarmála.

Fjölga starfandi listamönnum í fjórðungnum.

Nýta þau sóknarfæri sem felast í fjölgun skapandi starfa.

Að efla menningarvitund og þekkingu á menningarsögu og menningararfleifð vestfirðinga.

Að koma menningarstarfi á Vestfjörðum á framfæri við íbúa svæðisins sem og aðra.

Að leita eftir samstarfi sem víðast m.t.t. samnýtingar og fjölbreytni.

Að efla samstöðu og samvinnu innan landshlutans.

Leiðir og áhersluatriði:

Sveitarstjórnir viðurkenni menningarmál sem eitt af mikilvægum verkefnum sveitarfélaga og líti á uppbyggingu og gæðabróun í málaflokknum sem lið í bættum búsetuskilyrðum og atvinnusköpun.

Sveitarfélög í fjórðungnum setji sér menningarstefnu til nokkurra ára hvert og eitt, auk stefnu fyrir svæðið í heild. Skoðaðir verði í hverju sveitarfélagi möguleikar á samstarfs- og styrktarsamningum milli sveitarfélaga og menningarstofnana og menningarfélaga til lengri tíma en árs.

Kannaðir verði sérstaklega möguleikar á auknu samstarfi á svæðinu og milli sveitarfélaga í kennslu listgreina, í safnastarfi og við viðburðastjórnun.

Unnið verði með markvissum hætti að því að auka samkeppnishæfni menningarstofnana & listafólks á svæðinu og áttak gert við að aðstoða þá við að sækja stuðning til fagsjóða á sínu sviði og til innlendra og erlendra verkefnasjóða.

Stutt verði við alþjóðlegt og innlent samstarf á sviði menningar og möguleikar á auknu erlendu samstarfi skoðaðir sérstaklega.

Kennsla og endurmenntun í listgreinum á svæðinu verði tekin til skoðunar og efld. Tryggt verði aðgengi allra barna í fjórðungnum að tónlistarskólum og listnámi. Framboð á listnámi fyrir börn verði aukið, m.a. með auknu samstarfi grunnskóla. Skoðaðir verði möguleikar á samstarfi sveitarfélaga um farkennara á sviði lista og menningar, þar sem þörf er á. Skoðaðir verði möguleikar á listmenntun fyrir ungt fólk á framhaldsskólastigi, m.a. með sérstakri listnámsbraut MÍ. Eftt verði framboð á listnámskeiðum og endurmenntun fyrir fullorðna.

Sveitarfélög, menningarstofnanir og aðrir rekstraraðilar sem við á, vinni að því að bæta aðstöðu og umhverfi menningarstarfs í fjórðungnum, bæði hvað varðar húsnæði, sýningarsali og geymslur, til listsköpunar, sýningarhalds og varðveislu og miðlunar menningararfsins.

Komið verði á samstarfsvettvangi safna, setra og sýninga í fjórðungnum. Ráðist verði í sérstakt átaksverkefni með þjóðmenningarstofnunum og með almenntri þátttöku heimamanna varðandi kortlagningu menningarminja og sérstöðu. Einnig verði gert áttak í gagnvirkri miðlun og framsetningu menningararfsins á vefformi í samvinnu sömu aðila.

Skilgreint verði ábyrgðarsafn á Vestfjörðum í samræmi við safnalög.

Tekin verði til skoðunar hugsanlegar sameiningar menningarstofnana, kostir og gallar slíkrar þróunar, og hvaða möguleikar séu til að efla stjórnsýslu þeirra.

Áhersla verði lögð á samræðu og stefnumóta lista, fræða, menningarstofnana, safna og ferðaþjónustu. Jafnframt verði horft til að efla samræðu grasrótatar, reynslu og menntunar og virkja þannig mannauðinn í samfélaginu.

Lögð áhersla á öflugt, fjölbreytt og skemmtilegt mannlíf, með því m.a. að efla og auka fjölbreytileika hvað varðar hátíðahald, upþákomur og skemmtanir.

Að greint verði með hvaða hætti menning og listir geta orðið þátttakendur og áhrifavaldar í jákvæðri byggðaþróun á Vestfjörðum.

Kortlagning skapandi greina og menningarlífs verði áhersluverkefni og þannig lagt mat á núverandi stöðu og umfang skapandi greina á Vestfjörðum og samfélagslegu og efnahagslegu vægi þeirra. Auk stöðugreiningar verði upplýsingar settar upp og varðveittar í gagnagrunni til að fylgjast með þróun og árangri. Ennfremur felst í verkefninu hugmyndavinna og kortlagning á tækifærum til eflingar og atvinnusköpunar á sviði skapandi greina, auk skoðunar á tækifærum innan menntakerfis að auka hvatningu á því sviði.

Styðja kröftuglega við bakið á aðilum sem vinna að varðveislu og miðlun menningararfs og uppbyggingu menningartengdrar ferðaþjónustu. Ráðist verði í sérstakt gæðaþróunarverkefni á þessu sviði, þar sem jafnframt er hugað að auknum sértekjum. Um leið verði unnið að endurmenntun og fræðslu starfsmanna, bæði þeirra sem starfa í móttöku og stjórnenda, og hvernig þessir aðilar geti unnið betur með skólum í fjórðungnum. Þá verði hugað að því hvernig þróun og uppbygging safna geti stutt betur við uppbyggingu ferðaþjónustu og skoðað hvort og þá hvernig þessir aðilar geta orðið virkir þátttakendur í rannsókn- og menntatengdri ferðaþjónustu.

Starfsemi menningarmiðstöðva eflid og gerð krafa um samræmi á landsvísu varðandi stuðning ríkisvaldsins við rekstur þeirra.

Styðja við skapandi greinar, en einnig að styðja við og efla sérstaklega áhugamannafélög í listum og menningu.

Ráðist verði í markaðsátak þar sem vestfirskt menningarstarf og listalíf verður kynnt á vefnum í samvinnu við Félag vestfirskra listamanna - rafræn menningarbylting. Jafnhliða verði í auknum mæli litið til menningarstarfs á svæðinu við markaðssetningu vestfirskrar ferðaþjónustu. Tækifæri til samstarfs á landsvísu verði könnuð, varðandi það að gera menningarlandið Ísland í heild sinni aðgengilegra og áhugaverðara á vefnum.

Kannaðir verði möguleikar á að nýta samkeppnisformið sem áhersluverkefni í sóknaráætlun Vestfjarða til að auka fjölbreytni í listalífi á svæðinu og til að virkja ungt fólk til þátttöku.

Möguleikar á sameiginlegri vestfirskri listahátíð skoðaðir, þar sem viðburðir yrðu markaðssettir sameiginlega.

Kanna möguleika að samnýta menningarviðburði, þannig að þeir ferðist í auknum mæli um fjórðunginn ef við á.

Unnið verði að því að auka aðsókn að menningarviðburðum á Vestfjörðum. Efla og stækka þann kjarna sem sækir viðburði í hverju byggðarlagi, e.t.v. með ívilnunum (svo sem opnum húsum, menningardögum, menningarkorti, hollvinasamtökum menningar, markaðssetningu, atburðadagatali o.s.frv.). Skoða með viðburðastjórum í þessu samhengi skipulagðar

sameiginlegar ferðir milli svæða og staða á menningarviðburði (menningarreisur, menningarstrætó).

iii. Mannauður og menntun

Á Vestfjörðum er víðast góður aðgangur að framhaldsskólanámi. Háskóli er ekki starfandi á Vestfjörðum en Háskólasetur Vestfjarða er staðsett á Ísafirði og þaðan er hægt að stunda fjarnám á háskólastigi. Nemar í fjarnámi á háskólastigi eru rúmlega 100 en hafa flestir verið um 150, nemar í staðbundnu námi eru 30 - 40 á hverju ári og þar eru flestir í meistaranámi í haf- og strandsvæðastjórnun 20-25 nemar ár hvert.

Vestfirðir hafa lengi glímt við þann vanda að menntunartig fólks er lægra en í flestum öðrum landshlutum. Í Stöðugreiningu Vestfjarða 2014 frá Byggðastofnun, kemur fram sú sama staða og verði hefu mörg undanfarin ár. Íbúar á Vestfjörðum með grunnskólapróf eða minni menntun eru fleiri en í öðrum landshlutum. Hlutfall kvenna 18 ára og eldri er mjög hátt, en 50% kvenna á Vestfjörðum hefur einungis lokið grunnskólaprófi eða eru með starfsnám að baki, á landsvísu er þetta hlutfall 33%.

Karlar	Grunnsk. próf eða minna	Starfsnám eða minna	Stúdents próf	Iðnnám Verknám Meistarapr.	Grunnnám í háskóla	Framhaldsnám í háskóla
Vestfirðir	24%	6%	13%	43%	11%	3%
Landið allt	22%	3%	14%	31%	19%	10%
Konur						
Vestfirðir	42%	8%	13%	10%	22%	5%
Landið allt	27%	6%	19%	9%	27%	11%

Menntun á Vestfjörðum vs. Landið allt - Stöðugreining Vestfjarða - Byggðastofnun 2014

Úr sóknaráætlunarfundum sem haldnir voru á Vestfjörðum í janúar komu ýmsar áhugaverðar tillögur varðandi mannauð og menntun og ábendingar til sveitarfélaga hvernig á að laða til sín ungt háskólamenntað fólk. En þar fyrir utan þarf að auka fjölbreytileika í atvinnulífi þannig að menntað ungt fólk sjái tækifæri í að flytjast á svæðið.

Þau málefni sem komu oftast upp voru þessi:

Skólar og skólamál eru mikilvæg grunngerð sem þarf að hlúa að í öllum sveitarfélögum á Vestfjörðum.

Átak í tónlistar og tónleikaiðkun, sem hægt væri að tengja við skólastarf á hverjum stað.

Mikilvægt er að sveitarfélögin setji sér sameiginlega stefnu á öllum skólastigum og skapað verði fjölbreyttari skólastarf á svæðinu.

Mikilvægt er að allir hafi jafnan möguleika á að sækja sér háskólamenntun í heimabyggð en sú er ekki raunin allstaðar þar sem nettengin er ekki nægilega öflug í öllum sveitarfélögum á svæðinu.

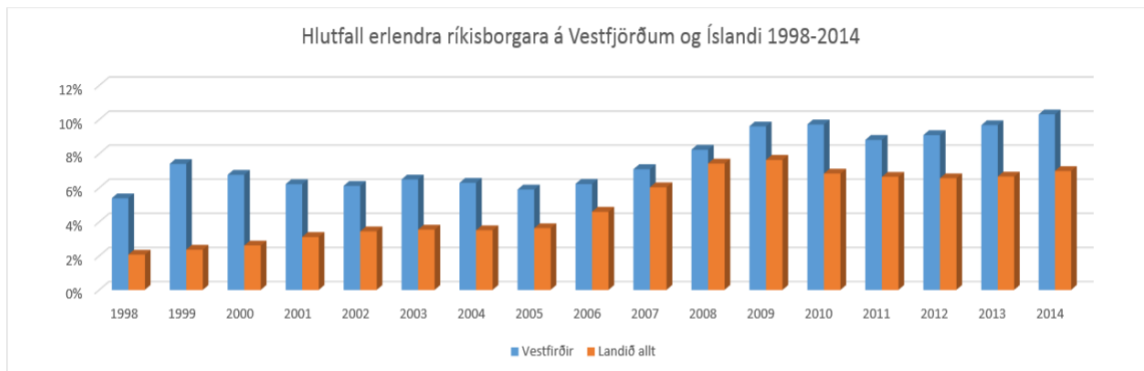
Leggja þarf áherslu á verklega kennslu í grunn-, og menntaskóla.

Verja þarf skólastarf á framhaldsskólastigi og háskólastigi sem þegar er til staðar á svæðinu.

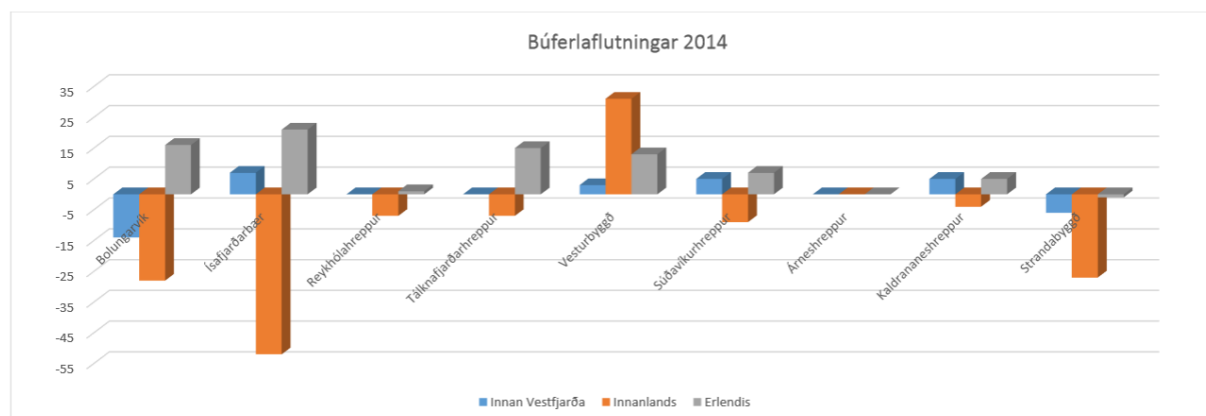
iv. Lýðfræði og þróun mannaúðs

Íbúum á Vestfjörðum hefur fækkað um tæp 9% á síðustu 10 árum á meðan Íslendingum hefur fjölgað um 12%. Aldursdreifing í sveitarfélögunum á Vestfjörðum er mjög svipuð milli sveitarfélaga, en á síðustu 16 árum hefur orðið fækkun í nær öllum sveitarfélögum í öllum aldursbilum upp að fimmtugu, eftir þann aldur er fjölgun. Það sýnir að meðalaldur íbúa á Vestfjörðum fer hækkandi.

Búferlaflutningar til og frá Vestfjörðum er mikill og er athyglisvert að sjá að öll sveitarfélög eru að fá til sín fleira fólk erlendis frá en sem fer frá þeim. Árið 2014 var fjöldi erlendra íbúa 10% á Vestfjörðum en á landsvísu er hlutfallið tæplega 7%. Pólverjar eru lang fjölmennastir allra íbúa með erlent ríkisfang á Vestfjörðum og eru þeir um 63% af heildarfjölda erlendra íbúa árið 2014.

Öll sveitarfélögin bera hins vegar skarðan hlut frá borði hvað varðar flutninga fólks innanlands fyrir utan sunnanverða Vestfirðir. Þar hefur fjármagn komið inn í formi fjárfestinga og þannig hafa sveitarfélögin náð að laða til sín nýja íbúa þar sem ný störf hafa skapast í kjölfarið. Neðangreind mynd er fengin úr stöðugreiningu Atvinnuþróunarfélags Vestfjarða.

Úr sóknaráætlunarfundum sem haldnir voru á Vestfjörðum komu ýmsar áhugaverðar tillögur varðandi lýðfræði og þróun mannaúðs.

Þau málefni sem komu oftast upp voru þessi:

- # Sameiginleg móttökustefna sveitarfélagana fyrir nýbúa.
- # Efling íslenskukennslu
- # Átak í að nýta menntun og hæfileika nýbúa af erlendum uppruna
- # Tryggja búsetu eldir borgara með byggingu hjúkrunarheimilis á suðursvæði Vestfjarða
- # Tryggja þar íbúum aðgengi að góðri heilbrigðisþjónustu.
- # Efla íþrótt og tómstundastarf

4. Greining Vestfjarða

Staða Vestfjarða hefur síðasta áratug verið rædd í mörgum skýrslum og úttektum, m.a. í Byggðaáætlun Vestfjarða 2003, Vaxtasamningi Vestfjarða 2005, Vestfjarðanefnd 2007, Þjóðfundur 2010 v. sóknaráætlun 2020, samráðsvettvangur ríkisstjórnar 2011 og síðan vinna við sóknaráætlun 2012, 2013 og 2014 auk fleiri sértækra verkefna s.s. vegna Brothættra byggða, úthlutun sértæks byggðakvóta auk fleiri skýrslna um stöðu atvinnulífs m.a. hjá Atvinnuþróunarfélagi Vestfjarða. Varðandi greiningu á stöðu Vestfjarða fyrir árið 2015 er einkum vísað til úttektar Byggðastofnunar 2014 og greiningarvinnu sem fór fram innan ramma Sóknaráætlunar Vestfjarða 2013 og er aðgengileg á vef Atvinnuþróunarfélags Vestfjarða.

Almennar aðstæður

Á Vestfjörðum er fábreytt atvinnulíf og störfín eru einhæf og karllæg. Fólksfækkun hefur verið mikil og viðvarandi. Örlítinn viðsnúningur má sjá á stöðum þar sem atvinnulíf er í vexti og umtalsverðar nýfjárfrestingar hafa átt sér stað.

Samkeppnisstaða atvinnugreina er áhyggjuefni og frammistaða þeirra mælt í afkomu er ekki nægilega mikil til þess að sjá mikinn innri vöxt og fjárfestingar þeirra í nýjum greinum, allavega ekki ekki í þeim mæli að mögulegt verði að snúa við þeirri neikvæðu þróun sem hefur verið viðvarandi á Vestfjörðum.

Á svæðinu hefur verið spottið upp töluvert af nýsköpunarverkefnum og sprotum sem hafa gengið upp. Þau hafa auk þess tækifæri á að vera leiðandi á sínu sviði og skapa fjölbreytt störf. Þetta eru langtímaverkefni og sum hver áhættusöm verkefni. Mörg verkefni lenda þó allt og oft í þeim vandamálum að veðhæfni fasteigna og fastafjármuna er ekki metin hátt vegna staðsetningu þeirra.

Mörg verkefni mögulega geta vaxið og dafnað á Vestfjörðum á komandi árum byggja á nýtingu náttúruauðlinda t.d. fiskeldi, kalkþörungur, þörungur, viðisaukandi framleiðsla og þjónusta og nýting hliðarafurða. Þessu atvinnugreinum fylgir hátt hlutfall af ósérhæfðum og ófaglærðum störfum og leysa því að litlu leyti þann vanda sem fylgir einhæfu atvinnulífi svæðisins. Á svæðið vantar störf fyrir ungt háskólamenntað fólk, konur jafnt og karla. Miðað við þann fjölda sem stundar háskóla-, verk- og tækninám þá þarf að vinna talsvert í því að auka fjölbreytileikann á atvinnumarkaðnum á komandi árum, það þarf bæði skammtíma- og langtímaaðgerðir.

Til viðbótar við atvinnumarkaðinn þurfa aðstæður að vera fyrir hendi til þess að laða að fólk til svæðisins. Þar verður að huga að fasteignamarkaðnum auk grunn verslunar og þjónustu.

Hér verður farið nánar í aðstæður í einstökum þáttum.

Markaðsbrestur

Atvinnumarkaðurinn hefur verið í ójafnvægi, þrátt fyrir viðvarandi fólksfækkun þá er enginn spenna á vinnumarkaðnum þ.e.a.s. eftirspurnin eftir starfsfólki hefur ekki aukist og það fólk sem hefur misst vinnunna hefur einfaldlega flutt frá svæðinu í leit að atvinnutækifærum. Þessar aðstæður stafa líklega af því að verið er að hagræða í frumvinnslu og tæknivæða, þetta er óhjákvæmileg þróun. Líklega er þessi þróun enn í gangi og stærðahagkvæmni og tæknivæðing mun aukast á komandi árum. Nýjum störfum fjölgar svo ekki nógu ört til þess að taka við vaxandi magni af sérmenntuðum einstaklingum á sama tíma og mikið er af fólki í háskólanámi og sérfræðinámi.

Í úttektum Atvest þá hefur komið í ljós að það eru markaðsbrestir í húsnæðismálum svæðisins. Byggingarkostnaður er langt yfir markaðsverðum, auk þess er húsnæðisverð með lægra móti á landsvísu. Þetta stafar líklegast af því að kaupgeta meirihluta einstaklinga og fjölskyldna á svæðinu er ekki mikil þar sem töluvert er af láglounastörfum á svæðinu. Framboð og eftirspurn eru ekki í jafnvægi og er þetta alvarlegur markaðsbrestur sem þarf að vinna bug á.

Verslun og þjónusta er ekki í jafnvægi og má finna bresti í verðlagi og framboði á þjónustu. Í úttektum Atvest hefur komið fram í smærri byggðalögum ríki ónægja með verslun og þjónustu, bæði hvað úrval varðar og svo verðlagningu. Þjónustustig skiptir miklu máli við val á búsetu og er þetta því áhyggjuefni.

Nýting sjávarauðlinda

Djúpir og skjólgóðir firðir einkenna Vestfirðina og þessir firðir eru auðlind fyrir margvíslegar atvinnugreinar. Hefðbundnar fiskveiðar hafa þrífist á Vestfjörðum frá upphafi byggðar á Íslandi og þrífast enn. Fiskvinnsla hefur átt undir högg að sækja og þarf að grandskoða samkeppnisstöðu vinnslu á landsbyggðinni til þess að komast til botns um hvers vegna þurfi talsverðar ívilnanir til þess að láta þess kjarnaatvinnugrein svæðisins ganga upp. Svæðið er frumframleiðslusvæði og er með lítið af virðisaukandi framleiðslu á svæðinu. Mögulega er of erfitt að byggja upp slíka vinnslu á svæðinu og þarf að greina vel hvaða samkeppnisforskot gæti verið í því að fara lengra í virðisaukjuna innan Vestfjarða. Þó eru áhugaverð verkefni á sviði fiskiroðs, bragðefnavinnslu, fiskiolíu, þara, þangi og aukaafurðum í gangi og hafa dafnað vel á undanförunum árum.

Kalkþörungur

Á hafsbotni víða á Vestfjörðum er að finna kalkþörungur. Á Bíldudal er rekin farsæl verksmiðja sem vinnur úr setlögum í Arnarfirði og möguleikar eru á námi og vinnslu við Ísafjarðardjúp. Einnig er að finna námur í Hrutafirði. Til lengri tíma mætti hugsa sér að miðstöð kalkþörunganáms og vinnslu á heimsvísu gæti verið á Vestfjörðum, enda um takmarkaða auðlind að nýta sem gætið verið raunhæft að hægt væri að nýta með sjálfbærum hætti næstu 30-40 árin. Nýting námanna skiptir höfuðmáli og þarf að vinna með sjálfbærni að leiðarljósi við þessa uppbyggingu. Fjárfestar á bak við svona verkefni munu drífa verkefni

áfram en fyrir verkefni þurfa grunnaðstæður og grunngerð að vera til staðar sem kallar á markvissar aðgerðir sveitastjórna og ríkisvaldsins.

Ferðapjónusta

Ferðapjónusta er í vexti. Atvinnugreinin er sveiflukennd og er árstíðabundin. Líklega er langt í að heilsársferðamennska verði reglan en ekki undantekningin á Vestfjörðum. Tækifærin eru þó umtalsverð og þarf að vinna markvisst í að byggja upp greinina innan frá samhliða öflugri og samræmdri markaðssetningu á svæðinu. Þetta kostar umtalsverða fjármuni og aðgengi að fjármagni hefur verið af skornum skammti. Þetta er langtímaverkefni og oft á tíðum er óljóst hver sé „rétt“ leiðin.

Fiskeldi

Fiskeldi er í örum vexti og mörg teikn á lofti að þessi atvinnugrein geti verið jafnstór stoð í atvinnulífi Vestfirðinga og hefðbundinn sjávarútvegur er nú. Til þess þarf þó að yfirstíga marga þröskulda sem snúa bæði að samkeppnishæfni svæðisins og eins almennt að rekstrarskilyrðum fyrirtækja og nýtingu sjávarauðlindarinnar. Nýtingu hafsvæða fyrir fiskeldi fylgja mörg viðfangsefni sem þarf að takast á við t.d. burðarþol, sjónmengun, umhverfisáhrif og áhrif á aðra starfsemi sem fyrir er eða er að vaxa. Störf sem skapast eru karllæg og að meirihluta fyrir ófaglært fólk.

Annað atvinnulíf

Verslun og þjónusta og opinber starfsemi/þjónusta sveiflast eftir umfangi frumvinnslu- og kjarnaatvinnugreina. Fólksfæð á sumum atvinnusvæðum og sveitarfélögum er þó orðin það mikil að erfitt er að reka dagvöruverslanir og aðra grunnþjónustu.

Opinber starfsemi

Opinbera starfsemi skapar afar verðmæt störf fyrir landshlutann, störf fyrir sérfræði- og háskólamenntaða einstaklinga þar sem laun eru talsvert yfir meðallaunum svæðisins. Í því sambandi er rétt að benda á að uppbygging háskólanáms og rannsóknahverfis hefur náð að festa rætur sem nauðsynlegt er að hlúa vel að. Samanlagt þá eru opinberar stofnanir og sveitarfélög næst stærstu launagreiðendur svæðisins.

Menning

Fjölbreytt og öflugt menningarlíf einkennir Vestfirði og eru bæði atvinnu- og áhugamenn virkir þátttakendur í því. Þátttaka í menningarviðburðum er yfirleitt allgóð, en víða er markhópurinn sem sækir viðburði helst til fámennur og of fáir einstaklingar sem bera menningarlífið á herðum sér.

Á Ísafirði er menningarmiðstöð sem ríkisvaldið hefur ekki séð ástæðu til að styðja við reksturinn hjá, öfugt við sambærilegar miðstöðvar á Austurlandi og Suðurlandi. Þar er einnig starfandi listaskóli. Tónlistarskólar eru starfandi í öllum stærri sveitarfélögum og tónlistarlífið hefur verið öflugt, sbr. ímynd Ísafjarðar sem tónlistarbæjar.

Mörg verkefni í menningartengdri ferðaþjónustu á Vestfjörðum standa framarlega á landsmælikvarða. Þar má t.d. nefna Galdrasýningu á Ströndum, Skrímslasetur á Bíldudal og Melrakkasetrið í Súðavík. Fá viðurkennd söfn eru starfandi á svæðinu eða aðeins þrjú talsins, Byggðasafn Vestfjarða, Minjasafn Egils Ólafssonar á Hnjóti og Sauðfjársetur á Ströndum ses. Fleiri hafa þó burði til að fá slíka viðurkenningu og fjölmörg önnur söfn og setur er að finna á svæðinu. Starfsemi þeirra flestra líður fyrir skort á rekstrarfjármagni og miklir möguleikar eru á að efla þau með tilheyrandi jákvæðum áhrifum á menningu og mannlíf.

Nokkrar stórar listahátíðir hafa verið árvissir viðburðir á Vestfjörðum síðustu árin. Þar má nefna tónlistarhátíðirnar Aldrei fór ég suður og Við Djúpið (sem féll þó niður 2014), einnig leiklistarhátíðina Act Alone og heimildamyndahátíðina Skjaldborg.

Helstu hindranir fyrir eflingu menningarlífs á Vestfjörðum, auknu samstarfi og þátttöku, eru þær sömu og fyrir eflingu byggðar og atvinnulífs. Þar kemur einkum til skortur á fjármagni, slæmar samgöngur, brotalamir varðandi fjarskipti og nettengingar, hár rekstrar-, flutnings- og ferðakostnaður og fólksfæð.

Miklir möguleikar eru til vaxtar í listum og skapandi greinum og þá eru einnig umtalsverð vaxtartækifæri í listmenntun sem í báðum tilvikum þarf að kortleggja betur og greina.

5. Samþætting áætlana

a. Áherslur vísinda og tækniráðs

Vísað er til *Stefnu og aðgerðaráætlunar Vísinda- og tækniráðs 2014-2016*. Skiptist hún í fjórar megináherslur; sókn og verðmætasköpun, mannauð, samstarf og skilvirkni og afrakstur og eftirfylgni.

Við undirbúning Sóknaráætlunar Vestfjarða 2015-2019 er í raun treyst á að stefna Vísinda- og tækniráðs gangi sem mest eftir. Efling rannsóknastofnana og háskóla með rannsóknatengt nám í samstarfi við fyrirtæki styður við nýsköpun á Vestfjörðum s.s. fiskeldi, vinnslu kalkþörunga, úrvinnslu sjávarfangs og ferðaþjónustu. Einnig nýsköpun í námi s.s. á sviði skiplags haf- og strandsvæða og í sjávarútvegi. Nýta á þróunarsetur sem byggð hafa verið upp á Ísafirði, Patreksfirði og Hólmavík sem kjarna í slíkri starfsemi.

Stefna með markvisst og fjölbreytt menntakerfi frá grunnskóla til háskóla sem leiðarljós fellur vel að uppbyggingu mannauðs á Vestfjörðum. Landshlutinn er með lægsta hlutfall íbúa með háskólamenntun og hæsta hlutfall íbúa sem eru eingöngu með grunnskólapróf. Litið er hér svo á að áherslur Vísinda- og tækniráðs séu stuðningur við rekstur framhaldsskóla og framhaldsdeilda á Vestfjörðum og starfsemi Háskólaseturs Vestfjarða.

Áhersla Sóknaráætlunar Vestfjarða er að auka fjárfestingar í nýjum atvinnugreinum og hliðargreinum atvinnulífs í dag og samþættist það vel stefnu Vísinda- og tækniráðs.

b. Byggðaáætlun

Þann 12. maí 2014 var samþykkt þingsályktun um stefnumótandi byggðaáætlun fyrir árin 2014-2017. Í Byggðaáætlun 2014-2017 voru lögð fram fjögur meginmarkmið:

1. Innviðir

- Uppbygging öflugs gagnanets - Mjög mikilvægt er að uppbygging öflugs gagnanets verði hraðað á Vestfjörðum þannig svæðið verði samkeppnishæft við aðra landshluta er varðar atvinnulíf og þjónustu.
- Orkumál - Mikilvægt er að jöfnuður náist sem fyrst í raforkukostnaði bæði milli dreifbýlis og þéttbýlis og eins milli heitra og kaldra svæða.
- Bættar samgöngur - Mikilvægt er að útfært verði hvernig skuli standa að samþættingu markmiða í Byggðaáætlun og í Samgönguáætlun til þess að koma í veg fyrir ósamræmi á milli áætlana. Vísast að öðru leyti til umfjöllunar um samþættingu samgönguáætlunar.

2. Sérstakar aðgerðir á varnarsvæðum

- Brothætt byggðarlög - Leggja þarf áherslu á að kröftum og fjármagni verði ekki dreift of mikið og því þarf að skilgreina betur markmið og væntan árangur áður en haldið verður í verkefnið.

- Stuðningur við einstaklinga. Skattalegar ívilnanir til einstaklinga vegna búsetu eða annarra þátta s.s. niðurgreiðslu námslána eru pólitískt umdeild aðgerð. Fyrir samþættingu við Sóknaráætlun Vestfjarða lagt til að þessu verkefni verði unnið þannig að fyrir liggi fagleg úttekt áhrifum slíkra aðgerða sem koma iðulega upp í umræðu um byggðamál og nú síðast á fundum um stefnumörkun Sóknaráætlunar Vestfjarða.
- Stuðningur við fyrirtæki. Mikilvægt er fyrir Sóknaráætlun Vestfjarða að stjórnvöld hafa sett ramma fyrir ívilnanir eða annan stuðning við fjárfestingar í atvinnulífi.

3. Atvinnumál

- Nýsköpun og vaxtargreinar, stuðningur við nýfjárfestingu og atvinnu-
uppbyggingu, dreifing opinberra starfa, stoðkerfi hins opinbera og
lánastarfsemi. - Í Byggðaáætlun 2010-2013 kom fram að efla ætti stoðkerfi
atvinnulífsins með því að leggja áherslu á vaxtarsamninga og þannig skila
auknum árangri í nýsköpun og atvinnuþróun. Ljóst er að sú áætlun hefur ekki
náð fram að ganga eins og skyldi. Á Vestfjörðum hefur dregið verulega úr
framlögum í aðgerðir sem hafa hentað smáum og meðalstórum fyrirtækjum.
Með þessum aðgerðum hefur samkeppnisstaða þessara fyrirtækja verið skert
gagnvart stærri fyrirtækjum á höfuðborgarsvæðinu. Til þess að sporna við
fábreytni atvinnulífs á Vestfjörðum er mikilvægt að tilgreindar verði aðgerðir í
Byggðaáætlun um nýjar atvinnugreindar sem eru að eflast á Vestfjörðum t.d
laxeldi í sjó og vinnslu kalkþörungasetlaga. Einnig er mikilvægt að
Byggðaáætlun sé samþætt með öðrum áætlunum ríkisins.

4. Opinber þjónusta

- Stefnumótun um opinbera þjónustu, opinberar upplýsingar á sviði
byggðamála. Afgerandi vöntun er á upplýsingum um stöðu og þróun
samfélaga á Íslandi og vekur athygli í alþjóðlegum samstarfsverkefnum.
Stjórnvöld hafa því ekki heildaryfirlit um þróun eða árangur verkefna og er
það mjög bagalegt fyrir framkvæmd sóknaráætlunar.

c. Menningarstefna

Alþingi fól mennta- og menningarmálaráðherra árið 2013 að starfa samkvæmt stefnu um listir og menningararf - menningarstefnu - og var hún gefin út sama ár.

Í menningarstefnu ríkisins er undirstrikað að stjórnvöld hafa miklu hlutverki að gegna í þessum málaflokki, m.a. við að skapa skilyrði fyrir fjölbreytni, sköpun og frumkvæði á sviði lista og menningararfs. Menningarstarfsemi sé mikilvægur þáttur í atvinnulífi og muni vega enn þyngr í framtíðinni.

Fjórir meginþættir eru lagðir til grundvallar í menningarstefnu ríkisins:

Sköpun og þátttaka í menningarlífi

Gott aðgengi að listum og menningararfi

Samvinna stjórnvalda við þá fjölmörgu aðila sem starfa á sviði menningar

Þátttaka barna og ungmenna í menningarlífinu

Starf Menningarráðs Vestfjarða, meðan það var og hét, var að mörgu leyti í góðu samræmi við þessa menningarstefnu ríkisins. Birtist það einkum í styrkveitingum menningarráðsins og áherslum við styrkveitingar. Þannig var t.d. nokkrum sinnum sérstakt áhersluverkefni við úthlutun ráðsins að styrkja virka þátttöku barna og ungmenna í menningarlífinu og ávallt var haft að leiðarljósi að styðja verkefni starfandi listamanna í fjórðungnum, styðja starfsemi menningarstofnana, auka aðgengi að listum og fjölbreytni í málaflokknum, jafnframt því að efla þátttöku íbúa og auka samvinnu innan geirans og svæðisins en einnig út á við.

Áhersla var m.a. lögð á að efla samstarf listamanna, fræðimanna og ferðapjóna, einnig menningarstofnana, rannsóknarstofnana og ferðapjónustu. Mikilvægt er að Uppbyggingarsjóður Vestfjarða starfi í sama anda. Aukin fagmennska, fjölbreytni, gæðapróun og samvinna verði áfram lykilhugtök við eflingu menningarstarfsemi á Vestfjörðum.

Mikilvægt er að stjórnvöld standi við fyrirheit sín um aukin framlög til sóknaráætlana og þar með til Uppbyggingarsjóða, einnig að samkeppnissjóðir á landsvísu tengdir listum, safnastarfi, fræðistörfum og fornleifarannsóknum verði eflir. Sérstakt hagsmunamál Vestfirðinga er að fundin verði leið til að styðja sérstaklega við verndun og varðveislu gamalla báta með myndarlegum hætti. Einnig að ríkisvaldið samræmi aðkomu sína að rekstri menningarmiðstöðvamála landshluta og að minnsta kosti ein slík í hverjum landshluta fái myndarlegan stuðning frá ríkisvaldinu.

d. Menntaáætlun

Að hálfu stjórnvalda liggur ekki fyrir heildstæð menntastefna sem Alþingi hefur tekið til umfjöllunar. Mennta og menningarmálaráðherra hefur lagt fram hvítbók með áherslum í menntamálum. Samþætting menntastefnu stjórnvalda við sóknaráætlun hvað varðar framhaldsnám þá verður að tryggja starfsemi Menntaskólans á Ísafirði og framhaldsdeilda á Patreksfirði og Hólmavík og einnig að tryggja sé framhaldsnám í tónlist og að stutt við starfsemi Fræðslumiðstöðvar Vestfjarða. Í annan stað að tryggja að starfsemi Háskólaseturs Vestfjarða verði eflir, bæði til uppbyggingar staðbundins náms og fjarnáms á háskólastigi.

e. Samgönguáætlanir 2015-2018 og 2011-2022

Á tímabili Sóknaráætlunar Vestfjarða 2015-2019, verða langþráðar breytingar í landsamgöngum á Vestfjörðum. Hér er vísað til verkefna innan samgönguáætlunar 2015-2018 sem Alþingi afgreiðir á 144. löggjafarþingi. En á áætlunartímabilinu koma til framkvæmda eftirfarandi verkefni, **Vestfjarðavegur um Gufudalssveit, Dýrafjarðargöng, Dynjandaheiði og Strandavegur norður í Árneshrepp.**

Á áætlunartímabilinu má því vænta að síðustu áfangar í hringvegi um Vestfirði verði komnir áleiðis. Hringvegur sem tengir atvinnu- og þjónustusvæði innan Vestfjarða auk þess að skapa

ný tækifæri s.s. í ferðapjónustu og fiskeldi. Með endurbyggingu vegar um Veiðileysuháls er síðan stigið mikilvægt skref til að rjúfa vetrareinangrun íbúa í Árneshreppi.

Framangreindum verkefnum hefur hinsvegar ítrekað verið frestað á undanförunum áratug eða vegna dómsmála varðandi umhverfismat. Það er því krafa frá sveitarfélögum á Vestfjörðum til Alþingis að þessum verkefnum verði flýtt innan tímabilsins enda hafa samfélög á Vestfjörðum búið um langa hríð við lökustu landsamgöngur miðað við aðra landshluta. Yrði það í takt við markmið Byggðaáætlunar 2014-2017, kafla 1.3, greiðar samgöngur um að áhersla verði lögð á framkvæmdir á Vestfjörðum.

Framlög til viðhalds vega og vetrarþjónustu verða aukin að nýju eftir mikinn niðurskurð á síðustu árum. Ekki er þó gengið nægjanlega langt í þeim efnum en hluti framlaga fer í að greiða uppsafnaðan halla á síðustu árum sem kemur harkalega niður á þjónustu og annarri starfsemi Vegagerðarinnar. Benda verður á þetta er ný vinnuregla ráðuneytis og fjárveitingarvaldsins en áður var halli á þessum þjónustupáttum jafnaður í fjárukalögum. Með þessu vinnulagi þá ganga stjórnvöld gegn markmiðum er koma m.a. fram í ferðamálaáætlun um fjölgun áfangastaða og lengingu ferðamannatímans. Eins markmiðum í byggðamálum um greiðar samgöngur allt árið.

Viðhald og nýframkvæmdir á höfnum landsins eru skorin mikið niður og er það í andstöðu við markmið byggðaáætlunar um uppbyggingu atvinnulífs.

Almenningssamgöngur fá ekki nægan stuðning og er það í andstöðu við markmið byggðaáætlunar um stækkun atvinnu og þjónustusvæða.

Innanlandsflug. Fjármagn er nú að nýju aukið eftir mikinn niðurskurð í viðhaldi og nýframkvæmdum á áætlunarflugvöllum en hætta var á að flugvöllum yrði lokað að óbreyttu. Áætlunarflug er lykilþáttur fyrir atvinnulíf og samfélög á Vestfjörðum fyrir þjónustusókn og viðskipti og er ígildi hraðlesta í samanburð við samgöngukerfi annarra landa.

Á gildistíma sóknaráætlunar mun samgönguáætlun til 12 ára koma til endurskoðunar og þar verða tekin til ný verkefni. Á Vestfjörðum eru þar áfram lykilverkefni sem styðja við markmið sóknaráætlunar sem eru nefnd hér að framan. Auk þeirra verkefna koma nú til skoðunar ný jarðgangaverkefni til að tengja atvinnusvæði s.s. Álftafjarðargöng og brýnar endurbætur á núverandi vegakerfi m.t.t. mikilsverðra þátta s.s. ferðamannavega, breikka þarf um 40 einbreiðar brýr á stofnvegum, einbreitt slitlag á að heyra sögunni til, endurnýja þarf burðarlag og auka fjármagn til varna gegn ofanflóðum. Allt eru þetta þættir sem styðja við markmið byggðaáætlunar og ferðamálaáætlunar um greiðar samgöngur til að auka aðgengi að landinu öllu.

f. Fjarskiptaáætlun

Við undirbúning sóknaráætlunar var gert ráð fyrir að fjarskiptaáætlun til fjögurra ára og til tólf ára yrðu lagðar fram á 144. löggjafarþingi, en af því varð ekki. Í gildi er því fjarskiptaáætlun 2011-2022 og var eitt verkefna hennar skipan starfshóps um alþjónustu og yfirferð á regluverki alþjónustu og mótun tillagna til úrbóta í fjarskiptamálum. Starfshópurinn skilaði innanríkisráðherra tillögum í mars sl. í formi skýrslu „Ísland ljóstengt – landsátak í

uppbyggingu fjarskiptainnviða“. Annars vegar eru tillögur sem snúa að breytingum á lögum og reglum um fjarskiptamarkaðinn og hins vegar tillögur sem eru undirstöður landsátaks í uppbyggingu fjarskiptainnviða og miða að því að öll heimili og fyrirtæki eigi kost á raunverulegum, góðum og traustum háhraðatengingum.

Mikilsvæði er að verkefnið sem er nú þegar hafið, á grundvelli fjárveitingar í fjárlögum ársins 2015, haldi áfram af fullum krafti og fjármagn verði tryggt fyrir framhaldið. Markmiðið er að á fyrri hluta tímabilsins sóknaráætlunar verði lögð áhersla á hringtengingu ljósleiðara á Vestfirði, ásamt tengingu þéttbýlis og dreifbýlis eftir því sem framkvæmdir leyfa og á síðara hluta tímabils verði lokið við tengingu dreifbýlis á Vestfjörðum.

Í Sóknaráætlun Vestfjarða er því sett sem áhersla að nýta þessa uppbyggingu innviða og bættu samkeppnisstöðu samfélags og atvinnulífs á Vestfjörðum. Í hnotskurn sagt þá er hringtenging ljósleiðara á Vestfjörðum og tenging dreifbýlis í raun einn af hornsteinum fyrir framgangi Sóknaráætlunar Vestfjarða 2015-2019.

g. Ferðamálaáætlun

Alþingi samþykkti í júní 2011 tillögu til þingsályktunar um ferðamálaáætlun 2011–2020. Ný stefna í ferðamálum leysir af hólmi þingsályktun um ferðamál fyrir tímabilið 2006–2015 sem samþykkt var á vordögum 2005. Síðan sú ályktun var samþykkt hafa orðið miklar breytingar í ferðapjónustunni.

Jafnframt vinnur nú verkefnahópur á vegum atvinnu- og nýsköpunarráðuneytisins tillögu að stefnu og framtíðarsýn fyrir íslenska ferðapjónustu. Tillögur þess vinnuhóps eru enn ekki orðnar opinberar, en ljóst er að aðgerðir í héraði verða að vera í takt við slíka sýn.

Í Ferðamálaáætlun 2011-2020 eru sett fram fjögur meginmarkmið:

- að auka arðsemi atvinnugreinarinnar.
- að standa að markvissri uppbyggingu áfangastaða, öflugri vörubrúun og kynningarstarfi til að skapa tækifæri til að lengja ferðamannatímabilið um land allt, minnka árstíðarsveiflu og stuðla að betri dreifingu ferðamanna um landið.
- að auka gæði, fagmennsku, öryggi og umhverfisvitund ferðapjónustunnar
- að skilgreina og viðhalda sérstöðu Íslands sem áfangastaðar ferðamanna, m.a. með öflugum greiningar- og rannsóknarstarfi.

Þeir þættir sem myndu styðja hvað best við áframhaldandi vöxt ferðapjónustu á Vestfjörðum koma skýrt fram í Ferðamálaáætlun 2011-2020, en þeir eru lenging ferðamannatímabilsins, minnkun árstíðarsveiflu, uppbygging nýrra áfangastaða og aukin dreifing ferðamanna um landið. Til þess að þessi markmið náist þarf þverfaglegt starf ríkis, sveitarfélaga og annarra hagaðila, jafnframt þarf Ferðamálaáætlun að vera studd með öðrum áætlunum, t.d. samgönguáætlun og áætlun um uppbyggingu áfangastaða ferðamanna. Sé það raunverulegt verkefni stjórnvalda á Íslandi að tryggja betri dreifingu ferðamanna verður að setja fjármuni og eftirfylgni í verkefni sem stuðla að dreifingu, það gengur ekki að draga úr t.d. vegafremkvæmdum, og hafa einungis takmarkað þjónustu á vetri ef fleiri eiga að geta sótt Vestfirði heim.

Frestun mikilvægra aðgerða á samgönguáætlun, takmörkuð vetrarþjónusta og minnkandi fjármunir í svæðisbundna markaðssetningu vinna gegn áætlun ríkisins.

Ljóst er að þau verkefni sem þurfa að eiga sér stað til þess að auka ferðaþjónustu á Vestfjörðum og eru sett fram í Ferðamálaáætlun eru kostnaðarsöm og því ekki raunhæft að þau falli innan ramma sóknaráætlunar. Bættir innviðir eru aðgerðir sem ríkið verður að ákveða og fjármagna. Það sem sveitarfélögin og ferðaþjónar á svæðinu geta og hafa gert er að styðja við ferðaþjónustu í gegnum markaðssetningu. Fjármunir frá sveitarfélögunum á Vestfjörðum sem og úr fyrri sóknaráætlunum hafa verið nýttir til þess að auka markaðssetningu á Vestfjörðum sem áfangastað, með þessu fjármagni er reynt að koma til móts við lækkandi framlag ríkisins til málaflokksins.

Á Vestfjörðum hefur verið unnið eftir stefnumótun Ferðamálasamtaka Vestfjarða 2010-2015, en þess má geta að Ferðamálasamtökin hyggjast endurnýja þá stefnumótun á árinu 2015. Í stefnumótun Vestfjarða var lögð höfuðáhersla á fimm markmið:

- auka arðsemi, fagmennsku og gæði í vestfirskri ferðaþjónustu
- auka arðsemi fyrirtækja innan greinarinnar þannig að hún verði mikilvæg atvinnugrein og viðurkennd sem slík
- að efla ferðaþjónustu á svæðinu allt árið með markvissri vörubrúun og öflugri markaðssetningu
- að auka áherslu á umhverfismál
- að gera þátt atvinnugreinarinnar ferðaþjónustu sýnilegri í samfélaginu

Þessi markmið eru að mestu leyti þau sömu og sett eru fram í Ferðamálaáætlun ríkisins. Sumum þessara markmiða verður þó ekki náð nema með stuðningi hins opinbera enda snúa þau að stærri málum líkt og uppbyggingu innviða.

6. Stefnuviðmið á grundvelli stefnumörkunar og greiningu Vestfjarða

a. Uppbyggingarsjóður Vestfjarða

Stefnuviðmið varðandi styrki af vinnufundum um menningarmál til undirbúnings að gerð Sóknaráætlunar Vestfjarða 2015-2019:

Áframhaldandi stuðningur við menningarstarfsemi mikilvægur, að mörgu leyti hefur ríkt ánægja með framkvæmd menningarsamnings. Fjármagn sem varið er til þessa málaflokks má ekki skerða meira en orðið er með ítrekuðum niðurskurði ríkisins á framlögum til menningarmála á síðustu árum og mikilvægt að takist að snúa vörn í sókn.

Rekstrar- og stofnstyrkir til menningarstofnana megi ekki leggjast af, frekar þarf að efla þá og hækka. Mikilvægt var talið að beina fjármagni til stofnana sem hafa fólk í vinnu, framkvæmdastjóra og fagmenntaða starfsmenn, enda nýtist fjármagn betur með þeim hætti.

Fylgja þarf verkefnum á leiðarenda - sýna þarf þolinmæði við uppbyggingu. Hjálpa þarf þeim verkefnum og uppbyggingu sem fengu stuðning af stað alla leið. Fyrir skila verkefni ekki að fullu þeim árangri sem að var stefnt.

Mikilvægt er að úthlutunarnefnd Uppbyggingarsjóðs geri sér grein fyrir misjöfnum markmiðum og vaxtarmöguleikum nýsköpunarverkefna og menningarverkefna. Sum verkefni þarf að styðja árlega til að þau haldi velli og ávinningur birtist stundum með margvíslegum öðrum hætti en með auknum tekjum verkefnisins. Einnig þarf að gæta þess að verkefni sem hafa fyrst og fremst listrænt gildi verði ekki útundan.

Litlir styrkir og stórir styrkir til verkefna eru mikilvægir, hvorir með sínum hætti. Skiptar skoðanir komu fram um áherslur í þessum efnum á vinnufundum um Sóknaráætlun Vestfjarða, flestir ítrekuðu þó ánægju með fyrirkomulag menningarstyrkja eins og það hefur verið.

Áfram verði horft til gæðapróunar, samvinnu, fagmennsku og atvinnusköpunar við útdeilingu fjármagns til verkefna.

Margir eru hrifnir af þeirri hugmynd að velja öndvegisverkefni til að styrkja til verulegrar uppbyggingar og jafnvel auglýsa slíkt sérstaklega.

Ánægja með að hægt verði að sækja um styrki til lengri tíma en eins árs. Það hefur háð starfsemi hvað stuðningur er til skamms tíma og stefna ómarkviss, svo ekki sé talað um þau óþægindi sem skapast hafa fyrir styrkþega af því að ekki er gengið frá samningum milli ríkis og sveitarfélaga fyrir en langt er komið fram á viðkomandi ár.

Stefnuviðmið varðandi styrki af vinnufundum um atvinnuþróun og nýsköpun til undirbúnings að gerð Sóknaráætlunar Vestfjarða 2015-2019

Nýsköpun og atvinnuþróun. Efla nýsköpun og atvinnuþróun á svæðinu og stuðla að stofnun nýrra fyrirtækja sem byggja á nýsköpun, einnig vöru- og gæðapróun í starfandi fyrirtækjum.

Horft verði til fyrirtækja í „hliðargreinum“ en talsverð tækifæri eru að finna í hliðargreinum í þeim atvinnugreinum sem fyrir eru á svæðinu. Þessar hliðargreinar eiga að geta þrífist vel með markvissu samstarfi við kjarnafyrirtæki svæðisins. Efla frumkvöðla í því að hagnýta þau tækifæri sem fyrir með stuðningi sem getur verið í formi þjónustu, fjármagns eða aðstöðu.

Fjárfestingaverkefni; það þarf að vinna í því að setja upp ný fjárfestingaverkefni og hvetja til atvinnufjárfestinga með stuðningi, ráðgjöf og virkri leit að verkefnum sem geta nýtt aðstæður og auðlindir á Vestfjörðum. Mikilvægt er að hugað sé að sjálfbærni og uppbyggingu verkefna sem hafa samkeppnisforskot vegna hagstæðra aðstæðna og nálægðar við auðlindir.

Fjölbreytileiki starfa – nýsköpun og frumkvöðlar; ráðast þarf gegn vanda sem felst í einhæfu atvinnulíf og karllægum störfum. Auk þarf við framboð á störfum fyrir háskólamenntaða einstaklinga með stuðningi við ný verkefni, nýjar fjárfestingar í atvinnulífi og stuðningi við nýsköpun og frumkvöðla. Markmiðið að er að skapa þekkingarstörf og leggja áherslu á störf sem henti jafnt konum sem körlum. Hér er átt við þekkingarstörf á breiðu sviði s.s. innan menningartengdrar ferðaþjónustu, skapandi greina og störf í rannsóknastofnunum og háskólastofnunum. Með þessari áherslu felst samhliða að hér skapist áhugaverð störf fyrir ungt fólk.

b. Áhersluverkefni

Samþætting áætlana stjórnvalda stuðli að því að á áætlunartímabilinu verði samkeppnisstaða landshlutans jöfnuð er varðar innviði (samgöngur, fjarskipti og aðgengi að ferðamannastöðum) og aðgengi að þjónustu s.s. menntun, menningu, heilbrigðismálum og stjórnsýslu.

Sóknarfæri eru í sjálfbærri nýtingu náttúruauðlinda og umhverfi Vestfjarða og mikil nýsköpun í hliðargreinum þeim tengdum. Hér er tækifæri til að vinna gegn einhæfni atvinnulífs og nýta samhliða tækifærið til að auka vægi virðisaukandi starfa á kostnað starfa í frumframleiðslu. Hér er einnig tækifæri að byggja upp aðlaðandi störf fyrir konur en hefðbundin nýting náttúruauðlinda í dag byggir á karllægum störfum. Leggja ber áherslu á eftirfarandi atriði:

- Styðja við verkefni sem beinast að fjárfestingum á þeim sviðum sem eru með áherslu á virðisaukandi framleiðslu og áhersla verði á uppbyggingu sérfræðistarfa innan atvinnulífs.
- Stjórnvöld beini á sama hátt störfum til Vestfjarða í menntun, menningu, rannsóknum, stjórnsýslu og eftirliti tengdum þessum atvinnugreinum.
- Stjórnvöld leggja áherslu á að byggja upp störfum er tengjast menningu, menntun, rannsóknum og stjórnsýslu er tengjast sérstöðu svæðisins er varðar umhverfi og samfélag.

Breytingar í atvinnulífi og bættir innviðir kalla á að sveitarfélög fari í sameiginlega stefnumörkun. Stefnumörkunin yrði liður í að skoða gerð svæðisskipulags á Vestfjörðum í heild eða skipt á tvö til þrjú svæði. Í upphafi verði sett í forgang að ná fram eftirfarandi atriðum.

- Að ná sem mestri samræmingu milli sveitarfélaga um aðkomu þeirra að
  - fjárfestingarverkefnum,
  - ívilnunum
  - verndun og eflingu þess atvinnulífs sem fyrir er á svæðinu
  - fjölgun og staðsetningu opinberra starfa.
- Skapa samræmi um nýtingu auðlinda svæðisins á landi og á strandsvæði Vestfjarða. Unnið verði í þessu samhengi að skipulagi innviða s.s. varðandi veitur, burðarþol lands og sjávar og verndun umhverfis.
- Auka samstöðu íbúa innan sveitarfélaga og í samstarfi þeirra á milli.

Ef verkefnið leiðir til aukins samstarfs sveitarfélaga þá verði næstu verkefni í stefnumörkun mál er varða menningu, menntun og umhverfi.